

DEDICADA A L'ANY DELS CASAMENTS (1820)

Antoni Tuduri

Secció de genealogia
de l'Ateneu de Maó

Hi ha expressions que fan referència a temps anteriors de les que s'ha perdut o s'està perdent el seu origen. Així, una vegada un pagès em va dir que aquelles taules i talaiots eren del «temps dels moros» i va quedar tan ample. A Catalunya (i crec que a Menorca també), hi ha una dita com és «el temps de la picor» que fa al·lusió a l'any 1471 on es van ajuntar unes collites desastroses i la consegüent fam amb una invasió de puces que van fer gratar a tothom. Fam i picor van ser fora mida, de manera que encara es conserva aquesta expressió.

Una altra expressió prou emprada a Menorca és «L'any de sa neu», que vaig viure el dia de la candelera de 1956 i del que mantinc un record que em fa tremolar. Des d'aquell dia només puc suportar la neu darrera d'un finestral d'una estança ben calefactada i amb una copa de bon vi, com a les pel·lícules de James Bond, l'agent 007. El fred que vaig arribar a passar aquells dies m'han fet refractari a l'espectacle de l'esquí perquè calçat amb botes de goma de can Codina i guants de llana fets per ma mare el fred era insuportable.

A una darrera miscel·lània publicada vaig mencionar els casaments fets a corre-

cuita a causa de l'emigració de dones a Nova Smirna, que va anar com va anar (bastant malament, per cert) i avui toca parlar d'una altra concentració de celebracions de matrimonis que, en poc més de quinze dies, va tenir lloc a Menorca l'any 1820. En aquesta ocasió no es tractava d'anar a cercar nous horitzons, sinó que va ser conseqüència d'un fet relacionat amb la independència de les colònies americanes de la metròpoli espanyola i que va coincidir amb l'anomenada guerra de la independència del francès. Devers 1810 es van començar a insurreccionar les dites colònies ultramarines, de manera que la metròpoli es va veure forçada a enviar tropes per a aixafar les revoltes independentistes i, segons diu Francesc Hernández Sanz, «Como consecuencia de la expedición proyectada por el Monarca a las colonias americanas, sublevadas contra España, hubo de exigirse a la isla de Menorca 150 hombres de mar y 71 soldados»...» El afan de eximirse era tan grande que, considerando como último recurso el matrimonio, se efectuaron aquellos dias tantas bodas que se conocen en Menorca el año 1820 por «s'any

des casaments». Sembla que la gent de mar va ser fàcil d'enrolar, però els 71 soldats no hi havia manera d'enganxar-los. Maó en va aportar 40 però els altres 31 no sortien per enlloc, i es parla de gent que va arribar a pagar 500 duros per tal de deslliurar-se de la lleva.

Pel que sembla, d'acord amb el que diu Hernández Sanz, una manera de fugir del banderí era ser casat. I vet aquí que entre el dia 1 de gener i el 28 de febrer es van celebrar a

Menorca 420 casaments, quasi tots ells contractats sense una o més monicions contemplades pel Concili de Trent. La prescripció de fer les monicions (amonestacions en castellà) tres diumenges o festes de precepte per tal de detectar possibles impediments, va ser substituït per dispenses apropiades, de manera que la concentració de casaments en un sol dia va ser fora mida.

A títol d'exemple, tots els casaments de totes les esglésies de Menorca contractats al llarg de tot l'any 1819 van ser 226, mentre que els casaments de només els dos primers mesos de 1820 van ser 420, prop del doble. Massa casaments forçats, en la meua modesta opinió, per evitar 31 soldats de lleva.

La fal·lera matrimonial va determinar que l'edat dels contraents fos més baixa del que era habitual. Per exemple, a Es Castell hem trobat uns quants matrimonis als quals l'edat d'un o dos dels contraents era inferior als 18 anys: Antoni Lozano Rodríguez amb Margarita Neto Serra (17 i 17); Francesc Roca Vinent amb Joana Campos Vila (17 i 15); Diego Victori Hernández amb Àgueda Prats Prats (17 i 13); Joan Vinent Arnau amb Antònia Victori Hernández (17 i 16); i Josep Quevedo Clar amb Antònia Leonda Borràs (18 i 17). Cal destacar que, per regla general, aquestes edats, especialment del nuvi, eren més altes. En quasi tots els casos, els «bots» entre un servidor i totes les persones abans citades són entre 11 i 14. Només en dos casos no he trobat connexió directa de sang, la qual cosa no vol dir que no existeixin lligams indirectes, simplement que no les he pogut trobar.

Als altres municipis es van produir fets similars, que no he considerat oportú descriure amb detall per tal de no fer feixuga aquesta miscel·lània; només evidenciar la disbauxa matrimonial derivada de la lleva de soldats, amb un dèficit de només 31 reclutes.

Però la Història s'escriu així.

P.S. A l'hora d'escriure aquest article, he rebut la trista notícia de la mort de José Luís Terrón Ponce, historiador de gran vàlua amb qui vaig coincidir al vell Institut del Pla del Monestir de Maó. Bon home, bon company i millor professional. Que la terra li sigui lleu.